

# קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

בס"ד

שיעור מורה מוריננו הרב יהודה גנס שליט"א שבת קדושים תשע"ו:

## ביאור מצות "קדושים תהיו"

- א. "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו...<sup>1</sup>", וברש"י פירש: "הוּו פרוקים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מולא גדר ערוה אתה מולא קדושה...".
  - ב. והרמב"ן בפירושו כתב: "ולפי דעתי שאין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרוקים, והענין כי התורה הזהירה.. א"כ ימלא בעל התאוה מקום להיות.. נבל ברשות התורה, לפיכך באל הכתוב .. ואלו בדבר כללי שנהיה פרוקים מן המותרות...".
  - ג. אולם הרמב"ם בספר המלוות<sup>2</sup> כתב: "כי אמרו קדושים תהיו, והתקדשתם והייתם קדושים, הם לויין לקיים כל התורה".
  - ד. ויתכן שביאור הדברים (איך נאמר במלואו זו לויין לקיים כל התורה) הוא ע"פ מה שאמרו חז"ל במדרש<sup>3</sup>: "תני רבי חיילא פרשה זו נאמר בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה. ר' לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בתוכה... ר' יודן בשם רשב"י אמר ג' פרשיות הכתיב לנו משה רבינו וכל אחת יש בה משקלים מלוות ואלו הן פרשת פסחים ופרשת נזיקין ופרשת קדושים...". הרי שפרשה זו כוללת את רוב גופי התורה ואת עשרת הדברות שכוללות בהם כל המלוות, וא"כ ההקדמה לפרשה "קדושים תהיו" הוא לויין על קיום כל התורה כולה.
  - ה. ויתכן להוסיף עוד בביאור הדברים ע"פ מש"כ רבינו יונה "כי עקר מה שקדשנו השם יתברך בתורתו ובמלוותיו.. – כדי לקדשו וליראה ממנו, ראוי שיהיו מקדשיו קדושים, בשגם הכלים שעובדים בהם לפני השם יתברך כריכים להיות קדש, וע"י קדושת המלוות נחשב בהקדשנו את השם יתברך עם הקדושים העליונים שמקדשים ומעריכים אותם, כמו שנאמר א–ל נערץ בסוד קדושים רבה וגו'".
- הרי שעיקר מטרת המלוות היא כדי להתקדש לפני השם יתברך<sup>4</sup> ולהיות ראויים לקדש את שמו, ופשוט א"כ מדוע מלוות "קדושים תהיו" היא מלוות כללית לקיים את כל המלוות.

<sup>1</sup> ויקרא י"ט ב'.

<sup>2</sup> שורש רביעי.

<sup>3</sup> ויקר"ר כ"ד ה'.

<sup>4</sup> וכמו שתקנו לנו חז"ל לפני כל מצוה לברך "אשר קדשנו במצוותיו...".

# קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

1. ונראה שזו כוונת הפייטן "כי מקדישך בקדושתך קדשת נאה לקדוש פאר מקדושים". שהקב"ה קידש את ישראל מקדשו בקדשות המלוות, באשר נאה לקדוש פאר מקדושים, כי א-ל נערץ בסוד קדושים.

## בדין איפור קבוע האם אין בו איסור משום כתובת קעקע

1. אחת המצוות שנאמרו בפרשתנו היא האיסור לכתוב על הבשר כתובת קעקע, ויש לדון לפי זה בדין "איפור קבוע" המצוי בזמנינו, שצובעים מתחת לעור באופן שהדבר מתקיים להרבה זמן, האם אין בדבר איסור משום כתובת קעקע, וכמו שית'.  
2. דהנה ז"ל השלחן ערוך<sup>5</sup>: כתובת קעקע היינו ששורט על בשרו וממלא מקום השריטה בחול או דיו או שאר צבעונים הרושמים". ולכאן באיפור מצוי המציאות דומה לזו שצובעים בעומק, בו תתקיים הצביעה.  
3. ואף באופן שאין האיפור מתקיים לעולם מצינו שיש איסור בדבר, וכמש"כ בשו"ע: "מותר ליתן אפר מקלה ע"ג מכתו", ופירש שם הט"ז שאף שהרושם נראה לאחר זמן, מ"מ מותר דמכתו מוכיחה עליו שאין זה אלא רושם המכה. הרי שלולא הטעם שמכתו מוכחת עליו היה הדבר אסור אף שאין הרושם נראה עולמית.  
4. ומ"מ נראה שבמקום שיש בדבר משום כבוד הבריות<sup>6</sup> יש לצדד להקל בדבר. דהנה קיי"ל דבדבר שאינו אסור מן התורה אלא מדרבנן, כל שיש בדבר משום כבוד הבריות לא אסרוהו חכמים<sup>7</sup>, ויש לדון בדבר האם בכהאי גוונא יש איסור מן התורה או מדרבנן.  
5. והנה נחלקו התנאים<sup>8</sup> האם האיסור מן התורה הוא דוקא בכותב שם עבודה זרה או בכל כתיבה, שדעת ר"ש שאינו חייב אלא בכותב שם ע"ז, ודעת חכמים שחייב בכל אופן. ולהלכה נחלקו בזה הראשונים, שלרי"ף והרא"ש אינו חייב אלא בכותב שם ע"ז כר"ש<sup>9</sup>, ולשאר הראשונים הלכה כחכמים וחייב בכל אופן, ולרי"ף והרא"ש היה מקום להקל א"כ בענינו, אולם לרמב"ם ושאר הראשונים

<sup>5</sup> יורה דעה סימן ק"פ סעיף א'.

<sup>6</sup> כגון אשה שנשרו ריסי עיניה ומתביישת בכך.

<sup>7</sup> וכמבאר בגמ' ברכות י"ט: ובשו"ע או"ח סי' י"ג.

<sup>8</sup> מכות כ"א א'.

<sup>9</sup> כן הסיק הגר"ח ק בקו' פתשגן הכתב סי' ט' בדעתם. [אולם מדברי הטור ריש סי' ק"פ שסתם להחמיר בזה נראה לכאן שלא נקט בדעת הרא"ש כך, דאל"כ היה מזכיר שיטתו, וצ"ע בזה.

## קהל עדת ישורון

ירושלים

יש כאן לכאן איסור תורה, ומדברי השו"ע נראה שפסק להחמיר בזה<sup>10</sup>, וא"כ מחמת זה א"א להקל בזה.

6. אמנם נחלקו הראשונים והאחרונים האם האיסור מה"ת הוא דוקא בכותב אותיות או בכל רושם שעושה<sup>11</sup>. ולסוברים שאין האיסור מדאו' אלא בכותב אותיות א"כ בעניננו שוב אין אלא איסור דרבנן, ויש מקום להקל משום כבוד הבריות, אמנם רבו הסוברים שמדאו' אסור בכל גוונא, וכן נראה מפשטות לשון השו"ע<sup>12</sup>, וא"כ שוב קשה להקל מחמת טעם זה.

7. אולם באופן שאין האיפור נשאר עולמית נראה שיש מקום להקל, שהרי לרוב הראשונים בכה"ג אין איסור תורה<sup>13</sup>, ובמקום איסור דרבנן יש להקל במקום כבוד הבריות, וכנ"ל.

8. עוד נראה לדון להקל, ע"פ מש"כ בשו"ע "הרושם על עבדו שלא יברח פטור"<sup>14</sup>, וכתב בגט פשוט<sup>15</sup> שטעם הדבר הוא משום שאין כוונתו לעבודה זרה<sup>16</sup>, שלפי זה נראה דבעניננו אין איסור תורה, ויש מקום להקל במקום כבוד הבריות, וכנ"ל.

9. אמנם מדברי התו' והתו' רא"ש בגיטין<sup>17</sup> [שדנו האם הכותב גט בכתובת קעקע על עבדו עבר איסור תורה, וכתבו שלא עבר משום שלא כתב בכחול, או לר"ש הסובר שאין איסור אלא בכותב שם ע"ז] נראה שנקטו שחייב מן התורה אפי' בלא מכוון לע"ז. [וצ"ע איך יבארו א"כ את הדין שנאמר בתוספתא שהכותב על עבדו שלא יברח פטור, ועיין בהערה<sup>18</sup>].

10. ועכ"פ באין האיפור קבוע עולמית נראה לכאן שיש מקום להקל משום כבוד הבריות, וכמשנ"ת<sup>19</sup>. [שו"ר שכ"כ הגר"ע יוסף זצ"ל<sup>20</sup> ולהבחל"ח הגר"א ובנצל שליט"א].

<sup>10</sup> שם ס"א עיי"ש בביאור הגר"א.

<sup>11</sup> עיין פת"ש שם ס"ק א' ובקו' פתשגן הכתב סימן ח' באורך.

<sup>12</sup> שם סעיף א'.

<sup>13</sup> עיין קו' פתש"ה סימן ו'.

<sup>14</sup> ועיין ברמ"א דמ"מ איסור דרבנן יש בדבר.

<sup>15</sup> סימן קכ"ד. ועיין גם בלשון הש"ך יור"ד שם ס"ק ו' שכן נראה מדבריו, עיי"ש.

<sup>16</sup> שאף דלא בעי' שם ע"ז, מ"מ בעינן לשם ע"ז, וכמש"כ הרמב"ם [י"ב מע"ז י"א] שכן היה מנהג הגוים להראות בזה שהם קנויים לע"ז.

<sup>17</sup> דף כ:.

<sup>18</sup> ובקו' פתש"ה סי' ג' כתב מרן הגר"ח ק שליט"א שטעם הדבר הוא משום שאין לו צורך בכתב אלא בשמירה, ולא זכיתי להבין את הסברא בזה.

<sup>19</sup> שמא עוד יש לדון להקל ע"פ שיטת הרמב"ם שאינו חייב אלא בשרט ואח"כ צבע, וצ"ב אם באיפור זה יש שריטה הניכרת לעין.

<sup>20</sup> טהרת הבית ח"ג מעמוד כ"ט ואילך.